

ሕገ Washington ኣብ ልዕሊ ቆልዓ ዝፍፀም ግህሰትን ሸለልተነትን

እዚ ሰነድ ኣብ ልዕሊ ቆልዑ ዝፍፀም ግህሰትን ሸለልተነትን ዝምልከት ኣብ Washington ዝርከቡ ኣገደስቲ ሕግታት ንምምሃር ዝዓለመ ኮይኑ፣ ነቲ Revised Code of Washington (ዝተመሓየሽ ሕገ Washington, RCW) ከምኡውን ነቲ Washington Administrative Code (ናይ Washington ምምሕዳራዊ ሕገ, WAC) የመልክት።

ኣካላዊ ስነ-ስርዓት ቅቡል ድዩ?

እው፣ ናይ ሓደ ቆልዓ ኣካላዊ ስነ-ስርዓት፣ እንተላይ ርትዓዊ ቃላት ምጥቃም ወይ ኣካላዊ መቐፃዕቲ ምሃብ፣ ርትዓውን ሚዛናውን እንተ ኾይኑ፣ ከምኡውን እቲ ወላዲ፣ መምህር፣ ወይ ሓላዊ ነቲ ቆልዓ ንምግታእ ወይ ንምጽራም እንተ ገደሩ፣ ከም ግህሰት ወይ ከም ዘይሕጋዊ ኣይቐፀርን እዩ። ዕድሙ፣ ዓቕንን ኮነታትን እቲ ቆልዓ ከምኡውን ቦታ ናይቲ ዝወረደ መጉዳእቲ፣ ኣካላዊ መጉዳእቲ ርትዓዊ ድዩ ማእከላዊ ምኅኒ ንምውሳኒ ኣብ ግምት ክኣቱ ኣለዎ። ካልኣት ረቛሒታት ድማ ደረጃ ምዕባላ ናይቲ ቆልዓን ተፈጥሮ ናይቲ ቆልዓ ግንብ ኣካላዊ ክኾኑ ይኽእሉ። ሓደ ወላዲ ንቆልዓ ምቕፃዕ ኣድላዩ እዩ ዝብል እምነት፣ ኣብ ልዕሊ እቲ ቆልዓ ዝፍፀም ካብ መጠን ንላዕሊ፣ ዘይግብኣ ወይ ዘይምኽኑይ ሓይሊ ምጥቃም ፍትሓዊ ዝግበር ወይ ዝፈቅድ ኣይኮነን። ዝኾነ ይኹን ካልእ ሰብ ኣብ ልዕሊ ቆልዓ ዝጥቀሙሉ ሓይሊ፣ ርትዓዊን ሚዛናውን እንተ ዘይኮይኑ፣ ከምኡውን ቆልዓ ንምግታእ ወይ ንምጽራም ብዝብል ዕላማ ብወላዲ ወይ ሓላዊ ቆልዓ ኣቐዲሙ ፍቓድ እንተ ዘይወሃቦ፣ ዘይሕጋዊ እዩ።

- RCW 9A.16.100: <https://apps.leg.wa.gov/RCW/default.aspx?cite=9A.16.100>
- WAC 110-30-0030: <https://apps.leg.wa.gov/WAC/default.aspx?cite=110-30-0030>

መጠኑ ዝሓለፈ ወይ ዘይምክንያታዊ ኣካላዊ ሓይሊ እንታይ እዩ ከምኡውን ኣካላዊ ግህሰት ኹ እንታይ እዩ?

ኣካላዊ ግህሰት ማለት ንናይ ሓደ ቆልዓ ጥዕና፣ ድሕንነት ወይ ድሕነት ዝገድእ ብኣጋጣሚ ዘይኮነ ኣካላዊ ማህሰይቲ ወይ ኣካላዊ ግፍዒ ምግባር ማለት እዩ። ከምዚ ዝሰዕብ ዝበሉ ተግባራት ክጠቓሉሉ ይኽእሉ፣ ግን በዚ ጥራሕ ዝተገደቡ ኣይኮኑን፡-

- (a) ቆልዓ ምድርባይ፣ ምውቃዕ፣ ምቕፃል፣ ወይ ምቕራፅ፤
- (b) ቆልዓ ብዝተዓጸፈ ኢድ ምውቃዕ፤
- (c) ንትሕቲ ሰለስተ ዓመት ቆልዓ ምንቕጥቃጥ፤
- (d) ምስ ናይ ቆልዓ ምስትንፋስ መሰናኸል ምኅኒ፤
- (e) ቆልዓ ብሓደገኛ መሳርሒ ምፍርራሕ፤ ወይ
- (f) ዝኾነ ካልእ ተግባር ምግባር፣ ልዕሊ ሓላፊ ቃንዛ ወይ ቀሊል ግዝያዊ ምልክታት ኣካላዊ ጉድኣት ዘሰዕብ ወይ ንናይ ቆልዓ ጥዕና፣ ድሕንነት ወይ ድሕነት ጎዳኢ ዝኾነ ተግባር ምግባር።

- RCW 9A.16.100: <https://apps.leg.wa.gov/RCW/default.aspx?cite=9A.16.100>
- WAC 110-30-0030: <https://apps.leg.wa.gov/WAC/default.aspx?cite=110-30-0030>

ፆታዊ ግህሰት ተባሂሉ ዝሕሰብ እንታይ እዩ?

ፆታዊ ግህሰት ማለት ኣብ ልዕሊ ቆልዓ ዝኾነ ፆታዊ ገበን ምፍጻም ወይ ንክፍፀም ምፍቃድ ማለት እዩ፣ እዚ ድማ ኣብ ገበናዊ ሕገ ከም ዝተገለፀ። ናይ ሓደ ቆልዓ ፆታዊ ወይ ካልእ ናይ ቀረብ ኣካላት ብቀጥታ ወይ ብኽዳውንቲ ኣቢልካ ብዕላማ ምትንካፍ ወይ ድማ ሓደ ቆልዓ ፆታዊ ወይ ካልእ ናይ ቀረብ ኣካላት ናይ ካልእ ሰብ ንክትንክፉ ብምስምዕማዕ፣ ብምፍቃድ፣ ብምግዳድ፣ ብምትብባዕ፣ ብምሕጋዝ፣ ወይ ብኽልእ መንገዲ ሓደ ቆልዓ ነቲ ፆታዊ ወይ ካልእ ናይ ቀረብ ኣካላት ናይ ካልእ ሰብ ንክትንክፉ ብምግባር ነቲ ቆልዓ ዝትንክፍ ሰብ ወይ ናይ ጎልሳይ ኣካል ፆታዊ ድሌት ንምምላእ ዝዓለመ እዩ። ወላዲ ወይ ሓላዊ ናይ ሓደ ቆልዓ፣ እቲ ወላዲ ወይ ሓላዊ ነቲ ቆልዓ ናይ ምክንኻን ስልጣን ዝሃቦ ሰብ፣ ወይ ድማ እቲ ቆልዓ ሕክምናዊ ኣገልግሎት ዝህብ ሰብ፣ ንሓደ ቆልዓ ኣብ ፆታዊ ወይ ካልእ ናይ ቀረብ ኣካላት ዝትንክፍ፣ ንፅህና ንምሕላው፣ ንቆልዓ ንምክንኻን፣ ከምኡውን ሕክምናዊ ክንክን ወይ ምርመራ ንምክያድ ይፍቀድ።

- WAC 110-30-0030: <https://apps.leg.wa.gov/WAC/default.aspx?cite=110-30-0030>

ጾታዊ ምዝመዛ እንታይ እዩ?

ጾታዊ ምዝመዛ ንጾታዊ ንግድን ንግዳዊ ጾታዊ ምዝመዛን ዘጠቓለለ ኮይኑ ግን በዚ ጥራይ ዝተሓፀረ ኣይኮነን። እዞም ቃላት እዚኣቶም ብሕጊ ዝተገልፁ እዮም። ከምኡውን ሓደ ቆልዓ ኣብ ሓደ ወይ ብዙሓት ካብዞም ዝሰዕቡ ተግባራት ክሳተፍ ምፍቃድ፣ ክእምን ምግባር፣ ምትብባዕ፣ ምሕጋዝ ወይ ብኻልእ መገዲ ምውሳድ ዝብሉ ተግባራት የጠቓልል።

- (a) ዝኾነ ጾታዊ ተግባር ንጾታዊ ተግባር ዝኾነ ሰብ ዝኾነ ዋጋ ዘለዎ ነገር ምስ ዝህቦ ወይ ምስ ዝቕበሎ።
- (b) ስእሊ ክስእል፣ ክቕረፅ፣ ወይ ብኤለክትሮኒካዊ መገዲ ዳግማይ ክሰራሕ ወይ ክመሓለፍ ዘለዎ ጾታዊ ተግባራት፣ ጽዮና ወይ ፖርኖግራፊያዊ ንጥፊታት።
- (c) ብቀጥታ ኣብ ዝግበር ምርእኑ ወይ ንረብሓ ወይ ንጾታዊ ዕግበት ካልእ ሰብ ተገሂሉ ዝግበር ጾታዊ ተግባራት፣ ጽዮና ወይ ፖርኖግራፊያዊ ንጥፊታት።

WAC 110-30-0030: <https://apps.leg.wa.gov/WAC/default.aspx?cite=110-30-0030>

ንቆልዓይ ዋላ ንሓይር ግዜ፣ ምስ ሓደ ገበነኛ ጾታዊ ርክብ በይኑ ክገድፎ እኽእል ድዮ?

ኣይፋል፣ ቆልዓ ኣብ ትሕቲ ምእላይ ገበነኛ ጾታዊ ርክብ ምውዳቕ፣ እቲ ቤት ፍርዲ፣ እቲ ገበነኛ ምስ ቆልዑ ብዘይ ክትትል ንክራኹብ ዝፈቐድ ትእዛዝ እንተዘይጸዳዲቑ፣ ወይ እቲ ገበነኛ ምስቲ ቆልዓ ብዘይ ክትትል ንክራኹብ ኣብ ትሕቲ መደብ ዳግመ ምትእኽኻኻብ ስድራቤት እንተድኣ ተፈቐዲ፣ እቲ መደብ ድማ ብቤት ፍርዲ፣ department of corrections (ክፍሊ መእረምታ)፣ ወይ department of social and health services (ክፍሊ ማሕበራዊ ኣገልግሎትን ጥዕናን) ብመሰረት ፖሊሲታት ክፍሊ እንተድኣ ተቐባልነት ረኺቡ፣ ግህሰት ሕጊ እዩ።

ሓደ ሰብ፣ (U) ወላዲ ናይ ሓደ ቆልዓ፣ (A) ናይ ሓደ ቆልዓ ኣካላዊ ሓላዎ ብሓላፍነት ዝተዋህቦ፣ ወይ (H) ነቲ ቆልዓ መሰረታዊ ናይ ሂወት ጠለባት ንምምላእ ዝተዓደመ ኮይኑ፣ ነቲ ቆልዓ ኣብ ምእላይ ወይ ሓላዎ ናይ ካልእ ወላዲ፣ ሓላዊ ወይ ሕጋዊ ሓላዊ ዘይኮነ ሰብ እንተድኣ ገዲፉ፣ እቲ ሰብ ከም ገበነኛ ጾታዊ ርክብ ኣብ ትሕቲ ሕግታት ናይዚ ግዜ እት፣ ወይ ኣብ ካልእ ግዜ እት ተመሳሳሊ ጠለባት ዘለዎ ሕጊ ወይ ኣዋጅ ከም ዝተመዘገበ ወይ ክምዘገብ ከም ዝድለ እናፈለጠ፣ ከም ገበነኛ ጾታዊ ርክብ ኣብ ልዕሊ ሓደ ቆልዓ ብምኻን፣ ገበነኛ ጾታዊ ርክብ ኮይኑ ተመዘገቡ ወይ ክምዘገብ ይግደድ።

RCW 9A.42.110: <https://apps.leg.wa.gov/RCW/default.aspx?cite=9A.42.110>

ሽለልትነት ወይ ግፍዒ እንታይ እዩ?

ሽለልትነት ወይ ግፍዒ ማለት ብወላዲ ቆልዓ፣ ብሕጋዊ ሓላዊ፣ ሓጻልዊ፣ ወይ ኣላዩ ኣብ ልዕሊ ቆልዓ ዘሰዕቦ ሳዕቤን ከቢድ ሽለልትነት ዘርእን ንናይ ቆልዓ ጥዕና፣ ድሕንነት ወይ ድሕነት ንጸርን ህሉውን ሓደጋ ዝፈጥርን ተግባር ወይ ዘይምግባር ወይ ድማ ድምር ሳዕቤን ናይ ኣካይዳ፣ ኣካይዳ ወይ ዘይምግባር እዩ።

- (a) ኣብ ግምት ብምእታው ሓደ ንፁርን ህሉውን ሓደጋ እንተሃልዩ፣ ሓደ ወላዲ መጠን ናይ ሓሽሽ ግህሰት ከም ኣበርክቶ ዘለዎ ረቓሒ ምኻን ዝሕብር መርትዖታት ዓብዩ ክብደት ክወሃቦ ኣለዎ።
- (b) እቶም ኣሕዋትን ኣሓትን ሓደ መደቀሲ ክፍሊ ምክፍፋል ብገዛእ ርእሱ ሽለልትነት ወይ ግፍዒ ኣይኮነን።
- (c) ድኽነት፣ መንበሪ ገዛ ዘይምህላው፣ ወይ ኣብ ልዕሊ ሓደ ካብ ቆልዓ ወጻኢ ዝኾነ ሰብ ዝፍፀም ዘቤታዊ ዓመፅ፣ ንቤድ፣ ሽለልትነት ወይ ግፍዒ ኣይኮውንን እዩ።
- (d) ሓደ ቆልዓ ኣብ ኮነታት ጥዕና፣ ድሕነት ወይ ድሕነት ቆልዓ ንጸርን ህሉውን ሓደጋ ንምፍጥር ናይ ግድን ናይ ግድን ጉድኣት ወይ ኣካላዊ ወይ ስምዒታዊ ጉድኣት ክወርዶ የብሉን።
- (e) ሽለልትነትን ግፍዕን ሓደ ወይ ካብኡ ንላዕሊ ካብዞም ዝሰዕቡ ክጠቓልል ይኽእል፣ ግን ኣይውሰን።
 - (i) ንሓደ ቆልዓ ንጥዕና፣ ድሕነት ወይ ድሕንነት ዘድሊ እኹል መግቢ፣ መጽላሊ፣ ክዳን፣ ክትትል ወይ ክንክን ጥዕና ዘይምሃብ፣ ከምኡውን እቲ ውድቀት ነቲ ኣብ ልዕሊ እቲ ህጻን ዘሰዕቦ ሳዕቤን ከቢድ ሽለልትነት ዘርእን ንጥዕና፣ ረብሓ ወይ ድሕነት ናይቲ ህጻን ንጸርን ህሉውን ሓደጋ ዝፈጥርን እዩ።
 - (ii) ኣብ ኣካላዊ፣ ስምዒታዊ፣ ከምኡውን/ወይ ናይ ኣእምሮ ምዕባላ ናይ ሓደ ቆልዓ ጉድኣት ዘሰዕብ ወይ ናይ ጉድኣት ሓደጋ ዘሰዕብ ተግባር፣ ዘይምግባር ወይ ምሕዳግ፣ ነቲ ኣብ ልዕሊ ቆልዓ ዘሰዕቦ ሳዕቤን ከቢድ ሽለልትነት ዘርእን ኮይኑ፣ ንናይ ቆልዓ ጥዕና፣ ድሕንነት ወይ ድሕነት ንፁርን ህሉውን ሓደጋ ዝፈጥር እዩ።
 - (i) ናይ ሓደ ወላዲ ወይ ሓላዊ ናይ ኣካላዊ፣ ስምዒታዊ ወይ ናይ ምዕባላ ድልዎታት ናይ ቆልዓ ኣብ ምምላእ ናይ ኣካይዳ፣ ባህሪ፣ ወይ ዘይምግባር ድምር ሳዕቤናት፣ እዚ ድማ ነቲ ቆልዓ ዘሰዕቦ ሳዕቤን ከቢድ ሽለልትነት ዘርእን ኮይኑ፣ ንናይ ቆልዓ ጥዕና፣ ድሕንነት ወይ ድሕነት ንፁርን ህሉውን ሓደጋ ዝፈጥር እዩ።
 - (ii) ናይ ሓደ ወላዲ ወይ ሓላዊ መሰረታዊ ናይ ወላዲ ተግባራት፣ ግዲታት ወይ ግዲታት ንምፍጻም ዘጋጥሞ ሕሊፍ ዘይምፍጻም ኣብ ኣካላዊ፣ ስምዒታዊ ወይ ናይ ኣእምሮ ምዕባላ ናይ ቆልዓ ጉድኣት ወይ ዓቢ ናይ ጉድኣት ሓደጋ ዘሰዕብ ኮይኑ ነቲ ኣብ ቆልዓ ዘሰዕቦ ሳዕቤን ከቢድ ሽለልትነት ዘርእን ኮይኑ ኣብ ጥዕና፣ ድሕነት ወይ ድሕነት ናይ ቆልዓ ንጸርን ህሉውን ሓደጋ ዝፈጥር እዩ።

WAC 110-30-0030: <https://apps.leg.wa.gov/WAC/default.aspx?cite=110-30-0030>